

חידה - מי יודע?

**הראשון מתוך השבע - ניקה מחיידקים
השני - דלקת בעין
והחמישי - פצה!**

מי אנחנו?

פתרון:

- ניקה מחיידקים - חיטה
- דלקת בעין - שעורה
- פצצה - רימון

קבלו אותנו : **שבעת המינים!!!**

היום נלמד על שבעת המינים והנפקא מינה שלהם בהלכה

* נפקא מינה - מה נפיק מזה, מה יוצא מזה.

המקור לשבעת המינים בתורה:

"כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ, מְבִיאֲךָ אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה: אֶרֶץ, נַחְלֵי מַיִם--עֵינַת וְתַהֲמַת, יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר. אֶרֶץ חֹטָה וְשֹׁעֲרָה, וְגֶפֶן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן; אֶרֶץ-זֵית שָׁמֶן, וְדַבָּשׁ."

(דברים, ח, ז-ח)

שבעת המינים נוגעים ל3 היבטים בהלכה:

1. ביכורים

2. דיני קדימה בברכות

3. ברכה אחרונה מיוחדת לשבעת המינים

חלק ראשון - ביכורים:

המקור בתורה
הוא

בפסוק "ראשית,
בכורי אדמתך,
תביא, בית ה'
אלקיר" (שמות, ל"ד, כ"ו)

המשנה בביכורים פסוק ג':

"אין מביאים לא מתמרים שבהרים, ולא מפירות
שבעמקים, ולא מזיתי שמן שאינן מן המובחר".

הסבר:

המשנה מציינת שלא די בכך להביא ביכורים
משבעת המינים, אלא צריך להביא דווקא מן
המובחר.

**אמר רבי חנינא: "כל הזיתים הגשמים יורדים
עליהן והן פולטין את שמנן, וזה הגשמים
יורדים עליו והוא אוגר את שמנו לתוכו".**
(ירושלמי בכורים א, ג, מובא בפירוש הר"ש משאנץ).

פירוש המשניות לרמב"ם על מסכת בכורים א, ג מביא הרמב"ם:

התמרים מוזכרים כ"דבש" - תמרים שיש
בהם הרבה דבש, ומ"זית שמן" לומדים כי
מדובר בזית מסוג "אגורי".

לסיכום:

מצות ביכורים נהוגה בשבעת המינים מן המובחר, וזאת כדי להודות להקב"ה על הארץ המובחרת שלנו.

חלק ב'
דיני קדימה בברכות

היו לפניו מינים הרבה - רבי יהודה
אומר, אם יש ביניהן ממין שבעה,
עליו הוא מברך; וחכמים אומרים,
מברך על איזה מהן שירצה.

ברכות פרק ו' משנה ד'

שבעת המינים מחולקים לשתי קבוצות: חיטה ושעורה,
שהם גידולי גרעין חד שנתיים, וחמישה מינים נוספים,
שהם פרי עץ.

הברכה הראשונה על חיטה ושעורה [כולל חמשת מיני
הדגן: חטים, שעורים, כוסמים, שבולת שועל ושיפון] – היא
ברכת "המוציא לחם מן הארץ" אם נאפו בצורת לחם, או
"בורא מיני מזונות" אם נאפו בצורת עוגה.

הברכה הראשונה על שאר חמשת המינים היא בורא פרי
העץ, אבל אם הפכו את הענבים ליין, ברכתם "בורא פרי
הגפן"

"אמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק:
כל המוקדם בפסוק זה, מוקדם
לברכה, שנאמר: ארץ חטה ושעורה,
וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן
ודבש" (ברכות, מא ע"א).

למדנו:

אם מגישים לאדם פירות שונים, יאכל תחילה את הפירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל. גם בפירות אלה, סדר האכילה הוא סדר כתיבתם בפסוק, וכל הקרוב למילה "ארץ" קודם לברכה.

בפסוקים כתובה המילה "ארץ" פעמיים, ולכן
סדר הקדימה של פרי העץ הוא זה: ארץ חטה
ושערה [3] וגפן [4] ותאנה [5] ורמון, ארץ [1]
זית שמן [2] ודבש.

להלכה:

באופן שמונח לפניו מינים שונים עם אותה ברכה
-מקדימים לברך על שבעת המינים בשל
חביבותם וחשיבותם.
וגם בתוך שבעת המינים יש לברך תחילה על
הקרובים למילה 'ארץ'.

לסיכום, מה קודם?

רימון, זית .
תמר, תאנה.
. ענבים, רימון.

ארץ חטה ושערה [3] וגפן [4] ותאנה [5] ורימון, ארץ [1] זית שמן [2] ודבש.

חלק ג'

ברכה אחרונה מיוחדת לשבועת המינים

מסכת ברכות, פרק ו' משנה ח':

אכל תאנים וענבים ורימונים - מברך
עליהן שלוש ברכות: דברי רבן גמליאל;

וחכמים אומרין: ברכה אחת.

על אכילת פירות משבעת המינים מברכים ברכת מעין שלוש,
בנוסח "על העץ ועל פרי העץ" וחותמים "על הפירות", ועל
פירות מארץ ישראל חותמים "ועל פירותיה".

על אכילת פת מחיטה או שעורה מברכים המוציא וברכת
המזון.

על שתיית יין מברכים "בורא פרי הגפן" וברכה מעין
שלוש בנוסח "על הגפן ועל פרי הגפן", ועל יין מארץ ישראל
חותמים "ועל פרי גפנה".

שימו לב:

ההלכה מבדילה בין שבעת המינים שגדלו בארץ ישראל לבין אלו שגדלו מחוצה לה.

כאשר הפירות הם משבעת המינים תוצרת הארץ נוסח הברכה הוא "על הארץ ועל פירותיה".

כאשר הם מחו"ל הנוסח הוא "על הארץ ועל הפירות".

כעין זה לגבי יין. על יין תוצרת הארץ הניסוח הוא "על הארץ ועל פרי גפנה", ואילו על יין חו"ל "על הארץ ועל פרי הגפן".

ט"ו בשבט:

נהגו לאכול מפירות שהשתבחה בהם ארץ
ישראל- בט"ו בשבט, ובשנים האחרונות ישנה
התעוררות של הציבור לקנות דווקא מפירות ארץ
ישראל ולא מפירות מיובשים מתורכיה וכדומה.

כשאוכלים פירות יש לשים לב על
תולעים שמצויים בעיקר בפירות
יבשים.

ר' יצחק שבשעה שעמד להפרד מחברו, ר' נחמן, ברכו בברכה הבאה : 'אמשול לך משל, למה הדבר דומה - לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצלו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו, ושתה ממימיו, וישב בצילו. וכשביקש לילך, אמר: אילן אילן, במה אברכך? אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין - הרי פירותיך מתוקין, שיהא צילך נאה - הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך - הרי אמת המים עוברת תחתך. אלא: יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך. אף אתה, במה אברכך? אם בתורה - הרי תורה, אם בעושר - הרי עושר, אם בבנים - הרי בנים. אלא: יהי רצון שיהיו צאצאי

מעריך כמותך'.

תלמוד בבלי, מסכת תענית, דף ה, עמוד ב

אילן אילן במה אברכך

